

I. EFREMOV

ATOLUL FAKAOFO

Povestire științifico-fantastică

Traducere de MARGARETA ROMAN și DIMITRIE MANU

Colecția „Povestiri științifico-fantastice”

Revista „Știință și tehnică”

Sala mică, puternic luminată, gema de lume. Printre costumele civililor se distingeau numeroase uniforme albastre de marinari. Căpi- tanul-locotenent Ganeșin se uita absent prin sală, când privirea îi fu atrasă de gesturile energice ale unor auditori din ultimul rând - câțiva cunoscuți îi făceau semn să se apropie, arătând spre un scaun liber. Ganeșin prinse a-și face loc pe intervalul dintre rânduri.

- Și dumneata ai venit ? Întrebă căpitanul de rangul doi Isacenko, strângându-l mîna. Oare întreaga flotă și-a dat azi întâlnire aici ?

- Dar ce e ? se miră Ganeșin.

- Tkaciov face o comunicare.

- Care Tkaciov ? Cel cu nescufundabilitatea ?

- Nu, cel cu scufundabilitatea, glumi Isacenko. E comandantul unui vas de coastă al flotei de nord.

- Așa-a, făcu indiferent Ganeșin. Și ce fel de comunicare ?

- Auzi! El habar n-are despre ce este vorba! exclamă Isacenko.

Marinarii din jur pufniră în rîs.

- Ei, dar ce e ? Lămuriți-mă și pe mine, îi rugă Ganeșin zîmbind.

- Azi e ședința de închidere a sesiunii Academiei de științe, consacrată problemelor marinei. Și cum Tkaciov a descoperit un monstru marin cu totul neobișnuit, comandantul flotei i-a dat ordin să refere despre aceasta în fața oamenilor de știință. Tkaciov este un comandant foarte curajos, dar când e vorba de referate, nu se prea simte în apele lui... De altfel, uite că începe, întrerupse Isacenko conversația, așa că ai să auzi și singur despre ce-i vorba.

Deodată sună clopoțelul celui care prezida. Cu pas Hotărît, la tribună urcă un ofițer de statură mijlocie, blond și cu fața ascuțită. Decorația „Ordinului Nahiinov” îi împodobește vestonul bine călcat.

După ce aruncă o privire spre sala ce se liniște dintr-o dată, marinarul începu să vorbească. Emoționat, ducea mereu mîna la gulerul vestonului. Curînd, însă, conferențiarul izbuti să se stă- pînească.

Ganeșin, care navigase adeseori prin acele locuri, îl asculta pe Tkaciov cu un deosebit interes. Abia rostise Tkaciov cuvintele ; „De cinci zile vasul meu patrula departe în larg, prin preajma meridianului treizeci;idol sau, cum zicem noi, în sectorul patru... că în mintea lui Ganeșin se și deșteaptă imaginea unei mări posomorîte, ca de plumb...

Nemărginirea apei se pierdea estompată în aerul rece pîcios. ■Orizontul, adus aproape de ceață, ascundea în el pericole nebănuite.

Pe neașteptate, în fața lor apăru nn submarin german, mergînd în plină viteză la suprafața apei. Probabil că nemții nu se așteptau să întâlnească, un vas sovietic de coastă la o distanță atît de mare, în larg.

În timp ce submarinul se scufunda cu repeziciune, Tkaciov se apropie de inamic.

Deasupra mării răsunară mai multe bubuituri, ca niște lovituri într-o tobă gigantică, și în imediata apropiere a locului unde mai adineauri dispăruse turela

submarinului se ridicară coloane înalte de apă cu reflexe de fulgere roșiatice și nori de fum negru. Erau grenade submarine, reglate să explodeze la mică adâncime.

Vînător experimentat de submarine, Tkaciov determinase cu repeziciune sectorul probabil al locului unde s-a refugiat inamicul și începuse să-l acopere cu bombe.

Vasul se apropie de locul unde dispăruse submarinul.

Tkaciov dădu ordin să se înceteze aruncarea bombelor și opri motoarele.

Locotenentul Maliotin îi întinse lui Tkaciov casca hidrofonului, continuînd în același timp, cu cealaltă mînă, să întoarcă manivela amplificatorului. Zgomotul vag al mării, ce răsună în hidrofon, nu trăda prezența submarinului inamic. Tkaciov își dădu seama că submarinul, simțind încetarea mersului motoarelor deasupra lui, a oprit și el mașinile.

Făcînd un semn cu capul spre locotenent. Tkaciov mută manivela telegrafului sălii de mașini, motoarele porniră cu viteza maximă, iar duduitul elicelor răsună în hidrofon ca zgomotul unor căderi de apă. Se auzi din nou soneria telegrafului. Mașinile stopară brusc și printre sunetele produse de mișcarea vasului, Tkaciov putu să distingă zgomotul abia perceptibil al submarinului care părea că s-a îndepărtat foarte mult.

- Atenție la babord!

Din adîncul mării veneau ca și mai înainte sunete surde și uniforme de motor. Tkaciov își imaginează submarinul care - acolo, în adîncuri, - se zbătea să scape din încolțire oprind mereu electromotoarele.

După cîteva secunde, submarinul se opri din nou. Zgomotul elicei amuți; Tkaciov însă îl și reperase. Cunoștea adîncimea, aproximativă și direcția în care căuta inamicul să fugă. Mîiniile dibace ale lansatorilor de mine fixară explozorele hidrostatice pentru o adâncime de nouăzeci de metri, exploziile grenadelor submarine grele fiind mai eficace în sus decît în jos. Tkaciov mută manivela telegrafului la „viteza maximă”, vasul se smuci din loc, iar motoarele puternice ridicară un uriaș val acoperit de spumă.

În clipa cînd viteza vasului atinse cincisprezece noduri, Tkaciov începu să apese pe rînd pîrghiile de lansare din stînga și din dreapta. Fiecare grenadă de adîncime, aidoma unui butoi de benzină, cădea moale, cu toată greutatea ei de zeci de puduri, în apa spumegîndă de la pupa vasului și imediat în locul ei, încet și majestuos, se rostogolea alta. Iar sus, pe jgheab, într-un lanț neînterupt, soseau mereu alte și alte butoaie negre, netede, atît de inofensive în aparență.

Vasul de coastă descrie o curbă mare, lăsînd în urma lui coloane verzi de apă, de data aceasta fără sclipiri de flăcări și nu atît de înalte.

Tkaciov urmărea cu atenție locurile unde se produceau exploziile, fără a încerca să calculeze dimensiunile perdelei de foc și ale zonei ce trebuia acoperită. „Încă una, ultima, pentru mai multă siguranță” - se gîndi Tkaciov, apăsînd pe manivela dreaptă a lansatorului de mine. De ascuns n-are unde să se ascundă, iar la fund tot nu se poate lăsa, că doar adîncimea în acest loc este de aproape un kilometru. S-a prins în capcană!”

Locotenentul, care urmărea cronometrul, dădu mirat din umeri. Trecuse timpul necesar pentru scufundarea bombei, și explozia încă nu se produsese.

Tkaciov dădu ordin ca vasul să se întoarcă, pentru a încerca să prindă sunetele submarinului în zona acoperită de bombe.

- Gavrilenko, îl strigă locotenentul pe șeful lansatorilor de mine. Cum ai fixat explozorul la ultima bombă ?

- Exact la fel ca și la celelalte: nouăzeci de metri, tovarășe locotenent !

- Probabil că explozorul s-a defectat. Curios, este primul caz... făcu mirat Tkaciov.

În acel moment, în semiancablura, la dreapta provei, se ridică o mică movilă de apă. Din adâncul mării se auzi o bubuitură foarte slabă, înăbușită îndată de plescăitul asurzitor al unui val ce acoperi prova. Vasul se balansă. Apucându-se de balustradă, Tkaciov strigă scurt:

- Durata, tovarășe locotenent ?

- Două minute, patru și cinci de secunde, răspunse scurt IWA- liutin.

-• Ei, fir-ar! Înseamnă că s-a scufundat la o adâncime de aproape o jumătate de kilometru. De aceea a fost explozia atât de slabă. E clar, s-a defectat explozorul... Aha, s-au prins, exclamă deodată Tkaciov, cu ochii pironiți spre un loc unde, pe coastele valurilor nu prea înalte, se întindea o pată mare de ulei.

Mașinile tăcură iarăși și din nou urechile sensibile ale hidrofoanelor începură să urmărească manevrele desperate ale submarinului inamic atins. Zgomotul elicelor se mai auzea încă, dar neegal, cu intermitențe; amuți câteva clipe, apoi răsună din nou. „Da' adânc s-a mai lăsat! Nu-l mai țin niturile” - se gândi Tkaciov. Și ținând seama de noul reper, mai trimise încă două bombe, continuând să urmărească cu binoclul suprafața spumegîndă a apei.

- La babord un corp la suprafață, răsună în spate vocea unui marinar.

Mirat de nepotrivirea între locul reperat în acel moment și locul ieșirii la suprafață a corpului necunoscut, Tkaciov se întoarse brusc și îndreptă binoclul spre pata roșie, neclară, din apropierea locului unde căzuse ultima bombă. Mai să dea înapoi de uimire.

Cercul de cristal al binoclului, învăluit într-o ceață de opal, apropie de ochii lui contururile unui corp gigantic, de culoare murdar- stacojie, plutind în legănatul uniform al valurilor. Era un animal de dimensiuni nemaîntîlnite și de o culoare ciudată. Lui Tkaciov i se păru că dihania avea trupul lat, niște înotătoare uriașe și un rît rotund puternic ; capul și coada îi erau acoperite de valuri. Cel mai uimitor arăta pielea lui roșie, brăzdată de zbîrcituri și cute de culoare roșie-închisă, aproape brună.

- La provă, în dreapta, bășici de aer!

Vocea semnalizatorului îl trezi pe comandant la realitate, și Tkaciov se concentră din nou în lupta cu submarinul dușman. Mii de bășici de aer acopereau suprafața valurilor. Un minut mai târziu vasul se găsea deasupra locului unde ieșea aerul, ascultînd atent cele ce se petreceau în adâncime.

Deodată apa clocoti - de o mai mare cantitate de aer ce venea de jos - și, în același timp, în hidrofoane se auzi un vuiet scurt și neclar. Oamenii priveau în tăcere. Vasul micșoră viteza și se opri cu coasta pe direcția valurilor.

Trecură câteva minute Ultimele bășici de aer dispărură. Hidro- fonul nu mai prindea din adânc nici un sunet. Pata de ulei, în schimb, se lărgea mereu, nivelînd crestele ascuțite ale valurilor.

Undeva, departe, sub apele mării, submarinul atins - nemaiputînd să iasă la suprafață - se scufunda tot mai adânc, iar presiunea necruțătoare a apei storcea din el aerul și uleiul. Tkaciov ordonă pornirea vasului și se apropie de Maliutin, care își scotea casca de pe urechi.

- E cazul să-l trecem și pe ăsta la răboj, locotenente. Ce zici ? Ca să ne convingem însă definitiv, să mai așteptăm puțin și să ascultăm... Dar cu dihania ce facem? Își aduse el aminte. Hai să ne apropiem de ea !

Pe locul unde apăruse la suprafață monstrul necunoscut îi aștepta pe marinari o deziluzie ; nici urmă nu se mai vedea din dihania roșie. Valurile reci erau pustii cît cuprindeai cu privirea.

Tkaciiov își frecă închiudat ochii ce începuseră să-i lăcrimeze din pricina încordării : „Am visat oare ? Nn, nu cred”.

- Tovarăși, cine a mai văzut... cum să-i zic... animalul acela care plutea pe aici ? se adresa el membrilor echipajului.

Răspunseră numai cîțiva marinari și Gavrilenko, șeful de echipaj, care se jură că nu a fost altceva decît un balaur marin asurzit de explozia bombei.

- Ce balaur ? N-a fost nici un balaur, îl întrerupse semnalizatorul Epifanov, Am văzut eu : avea un corp lat, gros și-avea și înotătoare. Ce fel de balaur mai putea fi și asta ?!...

- Oricum, nu era nici pește, nici balenă, ci o dihanie submarină, Își susținea părerea Gavrilenko.

Cuvintele lui Gavrilenko exprimau propria părere a lui Tkaciiov, că animalul năucit sau omorît de explozie a fost scos de valuri la suprafață. „Păcat că s-a înecat! Dacă-l prindeam era o minune, se gîndi Tkaciiov. Acum cine are să ne creadă ?”...

Ghicind parcă întrebarea neexprimată a comandantului, locotenentul Maliutin răspunse :

- Era un animal de mare adîncime, lovit probabil de ultima noastră bombă, aceea care a explodat cu întârziere... a ajuns pînă la aproape cinci sute de metri..., iar animalul a ieșit la suprafață în apropierea aceluia loc. Poate s-a înecat ori și-a revenit... Am avut totuși timp... Maliutin scoase din buzunar un aparat fotografic „Leica”. Nu garantez pentru calitatea imaginii, dar am luat cinci poze : grozav de interesantă era dihania! Noroc că aparatul avea teleobiectivul montat.

Încîntat de prezența de spirit a locotenentului, Tkaciiov îl felicită. De unde să bănuiască el că din cauza acestor fotografii va trebui să apară în public și să țină un referat la Moscova !...

Deși au fost dezvoltate cu mare atenție, fotografiile locotenentului Maliutin n-au ieșit destul de clare : vremea posomorîtă, durata de expunere insuficientă, culoarea roșiatică a monstrului constituiseră un șir întreg de circumstanțe nefavorabile. Chemat la comandant, Tkaciiov expuse toate detaliile întîmplării, arătă fotografiile și primi ordin să plece la Moscova, la sesiunea Academiei de științe pentru problemele marinei.

- N-are importanță, a fost replica amiralului, cînd mi-am exprimat părerea că nimeni n-o să mă creadă. Noi sîntem obligați să studiem marea, și-i de datoria noastră să aducem la cunoștința savanților noștri un asemenea fenomen neobișnuit. Dacă însă savanții nu vor să creadă ceea ce a văzut un grup întreg de marinari, atunci n-avem decît să nu ne mai bazuim pe autoritatea lor în materie...

Cu aceste cuvinte glumețe ale amiralului, în vuietul aprobator al publicului din sală, ofițerul își termină scurta comunicare și trecu la demonstrarea fotografiilor. Se stinse lampa și pe un ecran înalt apărură o imagine neclară.

Una după alta se succedară toate cele cinci fotografii. Ganeșin însă nu putu să-și închipuie clar animalul ; impresia era vagă, fugitivă. Se făcu din nou lumină. Zeci de oameni, care căutau să determine forma animalului după contururile neclare ale fotografiilor, își împărtășeau impresiile în șoaptă.

Dispăruse acel farmec al necunoscutului, comun tuturor oamenilor, ceva însă mai rămăsese. Rămăsese - după cum își dădea seama Ganeșin - sentimentul că toate cele întîmplătoare erau reale, că într-adevăr una din tainele mării a fost măcar din treacăt surprinsă.

Ganeșin observă cu plăcere cât de tinerească era strălucirea apărută în ochii venerabililor savanți și ai comandanților severi care ședeau în același rând cu dînsul. Parcă un vis trecuse prin sală și cuprinzîndu-i pe toți îi însuflețise, captînd într-un singur mănunchi interesul acestor oameni atît de diferiți ca fire.

În prezidiul adunării se produse o mișcare. La tribună urcă un bătrîn înalt, cu o barbă mare, cărunță. Se făcu liniște în sală; mulți îl recunoscură pe renumitul oceanograf care adusese cinste științei ruse despre mare.

Înclinîndu-și capul, pentru o clipă, savantul arătă două prelungiri adînci ale frunții masive, încadrate de argintul unui păr des; apoi, pe sub sprîncene, privi spre sală. Se sprijini cu mîna-i uriașă de marginea pupitrului și deodată vocea-i de bas puternic răsună pînă în cel mai îndepărtat colț al sălii.

- Iată-l și pe Gheorghe Maksimovici al nostru ! șopti Isacenko, aplecîndu-se la urechea lui Ganeșin. Cu așa o voce să tot comanzi un cuirasal pe timp de furtună, nu să ții o conferință.

- Păi chiar a fost comandant de vas pe timpuri, observă Ganeșin.

- Tovarăși, începu în acest timp oceanografii!, sînt nespuse de fericit că am avut prilejul să ascult uimitoarea comunicare a căpitanului Tkaciov. Comunicarea lui a fost tot ce putea fi mai nimerit pentru ședința de închidere a sesiunii noastre. Prea ne-am obișnuit să considerăm firească existența tainelor nelămurite ale mării, prea ușor ne împăcăm cu gîndul că atîtea probleme ale oceanografiei au rămas nerezolvate. Cred că toți cei prezenți cunosc comunicarea curajosului american, profesorul Bibb. care într-o batisferă a coborît în mare pînă la o adîncime de un kilometru. Bibb a putut să observe niște animale uriașe care înotau prin întunericul neînchipuit de compact din fața ferestrelor batisferei, animale prea mari pentru a putea fi luminate de slabele raze ale proiecteurului său și pentru a fi cuprinse în cîmpul vizual, destul de redus, al ferestrelor de cuarț. Știți, cred, că pe coasta vestică ■ Africii, cu puțin înainte de război, a fost prins un pește enorm - latimeria - dintr-o specie pe care o socoteam dispărută de pe fața pămîntului, încă din cea mai veche eră geologică, aproape cu o sută de milioane de ani. Și iată că dihania necunoscută, descoperită în marea Barentz, de către căpitanul Tkaciov, ne confirmă încă o dată existența unei lumi misterioase în adîncurile mărilor. A fost numai o umbră care a licărit în fața noastră, dar umbra unui lucru real, de a cărui existență nu ne putem îndoii.

Cu toate că ne aflăm în război, flota și savanții noștri continuă să-și lărgescă cunoștințele despre mare. Războiul însă nu va dura mult. Victoria este aproape, tovarăși, și sper că în curînd ne vom întîlni la o sesiune a problemelor marine ce se va ține după război, atunci cînd posibilitățile noastre vor fi crescut neînchipuit de mult.

În numele științei, mă adresez vouă, tovarăși marinari. Flota noastră are un mare viitor. Înarmați cu bogate cunoștințe tehnice și cu uriașa forță productivă a țării noastre, voi veți putea, în anii postbelici, avînd la îndemîină condiții pașnice de muncă, să dați un mare și important ajutor științei... Savantul se opri, respiră zgomoș și glasul său tună și mai tare : Mulți cred că noi cunoaștem îndeajuns marea. O, desigur, am studiat foarte bine suprafața ei. Știm cu toții, de exemplu, că în Oceanul Indian sînt valurile cele mai abrupte, că Oceanul înghețat de Sud este cunoscut prin valurile lui gigantice, excepțional de lungi, și că în Oceanul Atlantic se semnalează valurile cele mai înalte. Nu e cazul să vă înșir succesele oceanografiei - le cunoașteți tot atît de bine ca și mine. Dar din momentul în care trecem de la suprafața oceanului spre adîncurile lui, imediat ni se simte slăbiciunea.

Desigur, am ajuns să cunoaștem procesul de sedimentare în oceane, iar descoperirea sondei acustice ne îngăduie să studiem cu mult mai eficace decât odinioară relieful fundului mării și nu sîntem departe de ziua cînd vom cunoaște acest relief tot atît de bine ca și pe acela al uscatului. Fapt este însă că fundul oceanului, structura și compoziția rocilor lui principale ne sînt complet necunoscute. Nu exagerez dacă spun că suprafața Lunei ne este mult mai familiară. Oceanul e ca o uriașă cupă de piatră umplută cu apă. Și totuși această apă ne împiedică să studiem cu amănunțime cupa.

Mările și oceanele ocupă șaptezeci și unu la sută din suprafața planetei noastre. De aceea geologia, în studiul scoarței pămîntului, a fost silită să se limiteze, deocamdată, numai la douăzeci și nouă la sută din această suprafață. Nu-i de mirare, deci, că problemele cele mai importante și cele mai esențiale ale geologiei - a căror cunoaștere ne va îngădui într-adevăr să stăpînim bogățiile subsolului - nu pot fi rezolvate fără cercetarea geologică a fundului mării. Avem nevoie de ochi și mîini care să observe și să opereze în cele mai mari adîncimi marine. Voi, tineri ingineri și comandanți, gîndiți-vă la acest lucru.

O să-mi permit să mai rețin timp de cinci minute atenția dumneavoastră. În Oceanul Pacific, la nord de baatitle Sanioa, se află grupul de insule de coral Tachelau din care o bună parte sînt atoli - scunde insule de coral, de formă inelară, adeseori cu o lagună la mijloc. Mulți dintre dumneavoastră, cei mai tineri, nu cred că ați avut prilejul să vedeți un atol adevărat. Un atol, adică o insulă care se ridică foarte puțin deasupra nivelului mării, constituie un spectacol pe care nu-l poți uita. După cum s-a exprimat foarte just un bătrîn căpitan, un atol este un inel de pămînt, lăcaș al bubuiturilor, pururea acoperit de ceață și spumă din cauza valurilor care se sparg cu furie în jurul lui. De departe, inelul înspumat, învăluit de o aureolă strălucitoare, multicoloră, de raze răsfrînte în pulberea de apă, dă naștere pe întinsul albastru al mării unei priveliști uimitor de frumoase. De aproape, însă, un asemenea atol arată mohorît, iar în orele fluxului chiar înspăimîntător. Valurile lungi și netede care tulbură în jur suprafața oceanului, în fața unui atol încep să crească și mai mari, aleargă vuind și se prăbușesc asupra lui cu un zgomot asurzitor. Vai de acela pe care uraganul îl prinde pe un atol ! Mult curaj, mult curaj îi trebuie omului atunci ca să reziste. Nori deși acoperă lumina soarelui, iar marea se întunecă deodată și se năpustește amenințătoare, vînzolindu-se mînioasă, cu prăvălișuri sumbre între talazurile uriașe. Tot mai înalte, valurile se năpustesc asupra atolului, inundînd și distrugînd totul în calea lor. Numai unul sau două sectoare mici ale inelului de coral rămîn neinundate, iar omul, pe jumătate înăbușit de vînt, asurzit de bubuituri, orbit de stropii de apă, acolo își caută salvarea, Chiar și pe cei mai viteji oameni îi cuprinde spaima cînd, în această groaznică singurătate, văd cum insula inundată dispare sub valuri, înghițită parcă de oceanul furios.

Iată însă că între atolii arhipelagului Tachelau există și acela numit Fakafo, o mică insulă de aproximativ trei sute de metri în diametru ; în schimb, populația ei este de vreo șase sute de suflete. În timpul fluxului, deasupra nivelului mării, din Fakafo se vede doar o cupolă compactă, verde-cenușie, care nu-i altceva decât un crîng des de palmieri de cocos. Atolul Fakafo se găsește la nouă grade sud de ecuator, în calea veșnicelor uragane. Cînd însă uraganele inundă insulele vecine, locuitorii din Fakafo se simt în deplină siguranță. Polinezienii cu piele arămie, locuitori ai insulei, oameni înfrățiți cu marea, au înconjurat insula lor cu un zid din blocuri mari de recifi de coral, iar înăuntru au ridicat un rambleu circular, astfel încît fața insulei lor, chiar în timpul fluxului, se află cu aproape cinci metri deasupra nivelului mării. În felul acesta, indigenii, lipsiți de orice mijloace mecanice, și-au creat

un adăpost sigur. Ce curaj și ce cunoaștere adâncă, seculară, a oceanului trebuie să ai ca să poți opune acestei înspăimântătoare stihii forțele slabe ale mîinilor omenești.

Atolul Fakaofu îmi servește întotdeauna drept exemplu al puterii omului și al stăpînirii lui asupra mării. V-am povestit despre acest atol ca să vă arăt ce se poate obține cu mijloacele cele mai simple. Oare noi, care sîntem înarmați cu înalta experiență a științei și cu toate mijloacele tehnicii moderne, nu vom putea obține o victorie deplină asupra oceanului ? Nu vom izbuti să stăpînim adîncimile lui ?

Asta este tot ce am vrut să vă spun. Îngăduiți-mi să-mi exprin speranța că unii dintre dumneavoastră vor pleca de aici măcar cu visul de cucerire a adîncurilor oceanice, iar visul unui om inteligent și puternic înseamnă primul pas mare făcut înainte, spre victorie...

* * *

O ploaie mărunță, împrăștiată de vînt, cădea în rafale asupra Vasului. Orizontul se apropia tot mai repede, iar vizibilitatea scădea vertiginos. O dată cu ploaia, noaptea își cernea umbrele peste mare.

Vasul se legăna lin pe valuri, tremurînd ușor în ritmul mașinilor. Umii dintre marinari acoperi hublourile din camera hărților. Iar din vîrfurile catargului țîșni viu lumina felinarului de semnalizare. Ganeșin se plimba agale pe puntea de comandă. Durerea de cap începuse să se mai liniștească, spulberată parcă de vîntul rece și umed al oceanului. Aceste dureri, urmare a rănilor căpătate în Marele Război pentru Apărarea Patriei, îi reveneau încă și azi, după atîția ani.

Ganeșin se sprijini de balustradă, scrutînd întunericul din jur. În lumina difuză a felinarului de pe catarg, construcțiile albe ale vasului se profilau pe fondul întunecat al mării.

Se auzi o ușă. Dușumeaua punții de comandă fu spintecată de o fîșie lată de lumină, care dispăru imediat. Cel care ieșise din cabină caută, pe cît se pare, să-și obișnuiască ochii cu întunericul nopții. Descoperindu-l pe Ganeșin, se apropie de el și-i spuse :

- Tovarășe căpitan de rangul întîi, iar a apărut „un dinte”. Vreți să vedeți ?
- Tovarășe căpitan de rangul doi, adică... ascultă Feodor Gri- gorievici, se întrerupse Ganeșin, ia mai slăbește-mă cu titlurile. Ți-am spus de atîtea ori!...
- Adevărat, Leonid Stepanovici, ai dreptate! rîse Scitov, comandantul navei hidrografice. Ce vrei, reminiscențele războiului...

Ofițerii intrară în sala hărților viu luminată, unde totul strălucea de curățenie : și lemnăria lustruită, și aparatele, și geamurile de cristal ale ferestrelor. Trecerea de la întunericul rece și de la nemărginirea mării la atmosfera caldă și intimă a cabinei era plăcută.

Această impresie deveni și mai puternică în clipa cînd auziră sunetele ușoare ale unei viori, venite din megafonul aparatului de radio, așezat în colțul cabinei.

Tînărul ofițer care stătea în fața cadranului mare al sondei acustice se întoarse și, văzîndu-l pe Ganeșin, luă poziția de drept. Ganeșin zîmbi din nou, nu se putea împăca deloc cu atenția respectuoasă pe care i-o arătau tovarășii lui de muncă. Acum, în timp de pace, acest lucru i se părea de prisos.

- Continuă, micimane ! Ganeșin își scoase mantaua de ploaie și scurta vătuită, apoi își aprinse pipa.

Micimanul se zăpăci și răspunse intimidat:

- tu... eu, de fapt... doar îl admiram...
- Aha, vasăzică îți place noul tip de sondă acustică, se ui!ă Ganeșin aprobator la tînărul miciman. Și, după părerea dumitale, cu ce este el superior ultimului model al lui Hughes ?

- Dar nici nu suferă comparație! exclamă micimanul. În primul rînd, diapazonul aparatului nostru prinde orice adîncime, fără vreun decalaj unghiular; în al doilea rînd, are o sensibilitate excepțională, o selectivitate perfectă și operează foarte precis toate corecțiile ; iar lucrul cel mai important e că înregistrarea se face pe uscat, astfel încît indicațiile de parcurs apar imediat pe bandă,

- Foarte bine! După cum văd te-ai și familiarizat cu aparatul nostru,

- Tovarășul Socolov este un entuziast al măsurării adîncimilor, interveni Scitov. Dar să ne uităm la „dintyor”, pînă nu se deplasează banda.

Ganeșin scoase pipa din gură și se apropie de discul cel mare, în mijlocul căruia, la o lumină de culoare galben-portocalie, vibra un ac subțire înconjurat de un triplu cerc de diviziuni și cifre. Era indicatorul de adîncimi al sondei acustice, iar sub el, într-o ramă neagră, dreptunghiulară, acoperită de sticlă, se deplasa încet, aproape pe nesimțite, banda albăstruie a ecografului - aparatul care marchează profilul neîntrerupt al fundului oceanic pe drumul parcurs de vas.

Vibrații sonore de înaltă frecvență emise din calea navei porneau în jos, spre hăurile inaccesibile ale oceanului și, întorcîndu-se, făceau, printr-un sistem complicat de amplificatoare, ca înregistratorul ecografului să vibreze, desenînd linia profilului.

Micimanul se grăbi să arate locul corespunzător al benzii. Aici, între linia groasă a chilei, și liniile înclinate ale distanței parcurse și a schimbărilor de rută, se găsea o linie fină a fundului neted, care se întrerupea dintr-o dată printr-o frîntură bruscă; o înălțime submarină ascuțită se ridica pînă la aproape doi kilometri, dintr-o regiune netedă a oceanului, adîncă aici de circa patru kilometri.

Ganeșin zîmbi mulțumit.

- Într-o singură cursă ați găsit paisprezece „dintișori” ! N-am plecat degeaba cu voi...

- Spune drept, Leonid Stepanovici, întrebă comandantul vasului, ce nevoie ai de acești „dintișori” submarini ? Pentru aparatul dumitale cel nou, nu-i așa ?

- Da, Feodor Grigorievici, ai ghicit! îi răspunse Ganeșin, întorcîndu-și capul către Scitov. Hai să ne așezăm. Am făcut cred vreo douăzeci de kilometri plimbîndu-mă pe puntea de comandă. Noul meu aparat a fost trecut prin toate probele și imediat ce ne vom întoarce acasă îl vom pune împreună la încercare, ca să vedem cum funcționează. Am să-ți povestesc chiar acum... desigur, poate să asculte și micimanul, doar nu avem nimic de ascuns cu privire la construcția aparatului. Aparatul meu va permite să vedem sub apă la adîncimile cele mai mari, după principiul unui televizor. Greutatea principală a problemei a constat în iluminarea spațiilor atît de vaste ale adîncurilor. Precum știți, în apa de adîncime, bogată în oxigen, lumina nu ajunge departe, fiind cu ușurință absorbită; de aceea trebuia să înving această dificultate care ar fi făcut ca aparatul meu să fie ca ochiul unui om foarte miop. În acest sens, am obținut rezultate bune creînd „ochiul nocturn” - un aparat atît de sensibil față de razele de $l < m$ înă, încît pentru obținerea unei imagini, îi sînt suficiente cantități oricît de mici de lumină. Apoi am folosit un proiector dublu, cu două izvoare de lumină : unul bogat în raze roșii și infraroșii, altul în raze violete și ultraviolete. Dumneavoastră știți că apa absoarbe cel mai repede razele roșii de unde lungi ; cele de unde scurte pătrund mult mai adînc razele ultraviolete ajung pînă la o mie de metri de la suprafața oceanului). În schimb, apa tulbure difuzează lumina, și razele cele mai ușor absorbite de acest mediu sînt cele de unde scurte, pe cînd acelea de unde lungi pătrund mai ușor prin astfel de ape. În fasciculul de lumină al proiectorului meu, razele de unde foarte scurte și altele foarte lungi sînt lansate în combinații corespunzătoare, putînd fi potrivite pentru diferitele condiții ce se pot întîlni în mediul marin. Un asemenea aparat scufundat în adînc transmite sus prin

cablu o imagine care poate fi proiectată pe un ecran special. Unghiul de iluminare și unghiul vizual al aparatului sînt foarte mari; obiectivele duble, reglabile, ca la telemetru, dau o imagine stereoscopică. Aparatul vede mai larg și mai clar decît ochiul omenesc. Ce-i, ce ești așa deziluzionat ? zimhi Ganeșin. Te așteptai la altceva, la mai mult?

- Nu, nu! Începu să se scuze Scitov cu un aer vinovat. Numai că nu prea înțeleg ce s-ar putea realiza cu el la adîncimi mari de tot. Pentru o acțiune de salvare, de pildă, un asemenea „ochi” este, desigur, foarte Important, ajutorul nu poate fi însă util decît la adîncimi mai mici, unde n-ar fi nevoie de asemenea aparate complicate. Dacă lăsăm însă aparatul în fundul oceanului, n-am putea studia decît vreo stîncă sau vreun pește mai acătării... și cam asta ar fi totul...

- Pentru început și asta-i mare lucru, Feodor Grigorievici!
- Așa e, dar mai departe ?
- Mai departe... sînt mîinile.
- Cum așa ? nu pricepu căpitanul.
- Zic întîi ochii, apoi vin mîinile, repetă Ganeșin.
- Ge tnîinl 7 /VHlnlle nu există.
- Ba da, există, dar deocamdată numai pe schițe.
- Asta înseamnă că vor fi și gata, se bucură Scitov. M-da, un astfel de aparat, pe cuvîntul meu, n-aș refUza să am și eu, dar pînă atunci...

- Ei, Feodor Grigorievici, ca să zic, cîteodată îți vine foarte greu. Ani de-a rîndul îți storci creierii ca să realizezi ceva..., răspunde îngîndurat Ganeșin sculîndu-se de pe scaun și întinzîndu-și oasele. Să plănuești e una, iar realizarea... Uneori un fleac de nimic te face să înnebunești... Ei, am plecat. Ganeșin își aruncă pe umeri haina de ploaie, care se uscăse între timp.

- Un moment, Leonid Stepanovici! îl opri Scitov. Curînd ne vom apropia de insulele Blijnie. Voi ai parcă să reperezi capătul vestic al viitorii Aleul. Insula Agatta este foarte aproape. Ce facem ?

- Nu-mi aduc aminte, răspunse Ganeșin după ce se gîndi puțin, cum sînt plasate luminile pe coastă. La capul Dog, mi se pare, nu-i așa ? Ce vizibilitate are farul ?

- Opt mile, răspunse Scitov.

- O! Păi atunci ne putem continua drumul încă vreu douăzeci și cinci de mile.

Țineți drept înainte !

Ușa se trînti în urma lui Ganeșin. Scitov și micimanul rămaseră singuri. Trecuse aproape o oră. Banda sondei acustice se depăna încet. Fundul mării cobora treptat : adîncimea sub chilă ajunsese la aproape cinci kilometri. Mecanicii vasului mențineau cu precizie de cronometru aceeași viteză, de uniformitatea căreia depindea precizia profilului obținut al fundului oceanic.

Scitov fumă mult timp, gîndindu-se la soarta grupului de oameni strîns legați între ei încă din timpul Marelui Război. Să fi fost tutunul prea tare sau fumase prea mult ? Scitov simți vechea lui durere în piept și ieși pe puntea de comandă. Ploaia nu încetase încă, rafalele vîntului continuau să smulgă și să acopere cu spumă crestele valurilor. Deodată, lui Scitov i se păru că în depărtare, exact în față, sclipi ceva și imediat dispăru. Aproape în aceeași clipă răsună glasul răgușit al matrozului de veghe : „Lumină la provă!”

Trecură mai mult de cinci minute pînă ce slaba licărire deveni o stelută albă - un vas le venea în față. Minutele treceau, nu se vedea însă nici urmă de lumină pe bord. Cel mult două mile mai despărțeau cele două vase, cînd Scitov dădu ordin :

- Atenție, se vede lumina de la pupă.

- Le-o luăm înainte, tovarășe căpitan de rangul doi ? întrebă secundul de veghe.

- Neapărat. Nu vezi? Abia se tîrîie ?
- Ce facem atunci cu ruta prevăzută pentru măsurători ?
- Nu e nici o nenorocire dacă deviem puțin.

Distanța între cele două vase scădea tot mai mult. Veni și timpul manevrei de depășire. Secundul puse mîna pe lanțul sirenei - două sunete scurte, joase și puternice, răsunară deasupra mării întunecate, se auzi zgomotul cîrmei, și prova vaporului spintecă valurile, pornind spre stînga.

În cabina spațioasă a lui Ganeșin ardea lumina slabă a unei lămpi de noapte. Ganeșin își scosese vestonul și cizmele și se lungise pe divan. Nu voia să se dezbrace și să se culce în pat, trebuia doar să se scoale foarte curînd...

Ganeșin se gîndea la noul lui aparat. Televizorul de adîncime era gata, iar pentru rezultatele probei definitive nu ducea de loc grijă. Socotea îndeplinită prima parte a problemei care îl frămînta de atîta vreme. Cu ani în urmă, un bătrîn savant, care nu mai era în viață, le-a vorbit despre victoria asupra oceanelor, despre atolul Fakaofu. Le-a vorbit atunci nu numai despre „ochi”, ci și despre „mîini”. Vasăzică acum le venea rîndul „mîinilor” să fie descoperite. Mintal, el și vedea, în linii mari, un complicat mecanism condus telemecanic, care, sub supravegherea televizorului, să se înfigă, asemenea unui burghiu, în fundul oceanului. Aparatul va avea ca principiu funcționarea fără astupare ermetică ; electromotoarele cu amperaj mare și voltaj mic și care funcționează perfect în apă sînt deja descoperite mai de mult. Pentru un asemenea mecanism apa trebuie să reprezinte un mediu tot atît de firesc ca și aerul pentru mașinile de pe pămînt. În acest caz, presiunea - oricît de mare - nu va mai fi de temut. Iată în ce constă întregul secret al succesului!

Sunetele sacadate ale sirenei făceau să se cutremure pereții interiori ai cabinei. Mașinal, Ganeșin ciuli urechea: două sunete scurte, apoi o întoarcere spre stînga. „O luăm înaintea cuiva...”. O întîlnire cu un alt vas în largul mării tulbură întotdeauna inima unui marinar. Ganeșin sări în picioare și se grăbi să-și tragă cizmele.

De pe puntea de comandă, Scitov cu secundul său zăriră pe bordul celui alt vas o lumină roșie, iar deasupra luminii de pe catarg o altă lumină roșie, și mai puternică.

- Este un dragor, rosti încet secundul. Iar ceea ce am văzut noi n-a fost lumina de la pupă, ci lumina circulară de pe catarg... Iată, însă, și mai sus un felinar tricolor.
- Văd, văd, răspunse Scitov. Dar pe asta o vezi ? ...Semnalizator de veghe, vino aici!

Pe bordul vasului necunoscut, ce începuse să se deslușească în noapte, o mică lumină prinse a licări, semnalizînd. Licăririle scurte alternau cu mănunchiuri prelungi și puternice de raze, care îți sugerau un strigăt de alarmă.

- Ne cheamă, mormăi Scitov. Oare ce s-o fi întîmplat ?

Trei scurte străfulgerări luminoase fură urmate de una lungă ; prin beznă zburau una după alta litere latine - vasul cerea ajutor.

Semnalizatorul, cu lanterna de semnalizare în mîină, sosi gîfîind pe puntea de comandă. Tot atunci urcă pe punte și Ganeșin.

- Spune-l lui Sokolov să închidă aparatul, dădu ordin căpitanul.

În noaptea care domnea peste ocean, cele două vase continuau să schimbe între ele semnale luminoase : „Recovery, San-Francisco” - „Ametist, Vladivostok”,

- Am un kilometru de cablu, îi zise Scitov lui Ganeșin, li-l împrumut, dacă le trebuie...

- Foarte bine! Hai să ne apropiem mai mult, poate putem să le fim de folos și cu altceva...

- Proiectorul la provă ! ordonă Scitov.

Coverta răsună de tropăit sprinten de picioare. Marinarii executau comanda. Puternicul proiector al vasului „Ametist” brăzda prin întuneric un larg tunel de lumină. La capătul tunelului vedea un vas scund, negru, cu hornul lăsat pe spate. „Mai bine să stea pe loc, mă apropii eu - se gândi căpitanul. Nu știu cât de dibaci sînt ei”. Proiectorul fu stins, semnalizatorul transmise cele convenite, apoi „Ametist” își aprinse din nou lumina și începu să se apropie de „americanul” care dădea impresia a nu fi prea îndemînat.

- Interesant! Sînt oceanografi ca și noi, exclamă Ganeșin. („Americanul” transmisese prin semnale luminoase că are pe bord o expediție oceanografică.) Ce-or fi pățit oare?

„Ametist” se apropie de vas pe cît îi îngăduiau valurile, opri cu bordul spre el, iar Ganeșin - care cunoștea bine limba engleză - luă megafonul în mînă. Din cuvintele răspunsului, înăbușite de șuierul vîntului și de plesniturele valurilor ce se spărgeau de bord, marinarii sovietici își dădură seama de tragedia celor întîmplate.

De pe vas fusese coborîtă de mai multe ori, cu succes, o batisferă, construită de curînd pentru studierea marilor adîncimi. Din nefericire, însă, la ultima coborîre, cablul de ridicare împreună cu cel electric s-au rupt, iar sfera de oțel a rămas pe fund la aproximativ trei mii de metri - adîncimea maximă pentru care era prevăzută. Batisfera dispunea de un flotor de parafină, și, în cazul ruperii cablului urma să iasă automat la suprafață, întrucît, nemaifiind alimentată de curent, electromagneții ei trebuiau să se desprindă de balastul de fier și astfel să îngăduie batisferei să se înalțe. De data asta însă, batisfera n-a mai ieșit. Iar înăuntru se aflau doi inși: John Mills, Inginerul care a construit-o, și savantul zoolog Norman Nurth. Prizonierii aveau o rezervă de aer pentru șaiszeci de ore. Dar de patruzeci și opt de ore vasul încerca de zor să dea de batisferă și să o agațe cu clrlige (care urmau să se prindă în niște scoabe special prevăzute). Dacă sfera rămăsese intactă și dacă cercetătorii erau în viață, nu mai aveau aer decît pentru douăsprezece ore...

Marinarii sovietici priveau tăcuți de pe punte. O macara de pe vasul american își întindea mult peste bord brațul ei lung, arătînd parcă spre valurile care înghițiseră sfera de oțel.

- Stau prost, Leonid Stepanovici, spuse încet Scitov. Cum pot găsi ceva la o adîncime de trei kilometri în largul mării? Dacă n-ai coastă, n-ai nici un punct de reper... Pe cîntecul meu, n-aș vrea să fiu în locul lor...

Încruntat, Ganeșin tăcea, privind mereu spre Recovery".

- Feodor Grigorievici, dă-mi te rog șalupa, spuse el deodată.

Scitov observă privirea lui severă și hotărîtă.

Zăbind șalupa care sălta pe valuri, americanii coborîră repede scara de frînghie. Pe punte, Ganeșin fu imediat încomjurat de americani. Ochii lui calmi și energici - care priveau de sub cozorocul chipiului militar, acoperit cu o glugă galbenă - atrăgeau privirile oamenilor istoviți de luptă.

- Cine-i comandantul ? Întrebă încet Ganeșin.

- Eu îi țin locul, Peniand, căpitanul vasului, se prezentă americanul care stătea în fața lui Ganeșin.

- Comandantul se află acolo, arată Peniand spre mare.

- Permiteți-mi să vă pun cîteva întrebări, continuă Ganeșin. Mă scuzați că am să fiu scurt. Trebuie să ne grăbim, dacă vrem...

- Doriți să ne ajutați ? Îl întrebă cineva cu glas înalt, răsunător.

- Da ! Nu mă întrerupeți însă. Vorbesc cu comandantul, adăugă sever Ganeșin.

- Vă ascult, răspunse repede căpitanul american.

- Cîte cabluri de dragaj aveți pe navă ?

- Două.
 - Ce lungime are cablul rămas la batisferă ?
 - Din nenorocire, sir, cablul s-a rupt chiar lângă locul unde era fixat de sferă. De căpățiul de cablu nu avem cum ne agăța, singura posibilitate de agățare sînt scoabele sferei.
 - Batisfera are instalație de radio ?
 - Are, dar nu mai funcționează, fiind alimentată numai prin cablul electric.
 - După calculele dumneavoastră, aerul care le-a mai rămas va ajunge încă pentru douăsprezece ore ?
 - Da, douăsprezece, cel mult cincisprezece ore, dacă fac economie.
 - M-da, situația este foarte serioasă. Și ce aveți de gînd să mai faceți ?
 - Să continuăm căutarea cu aceleași mijloace ca și pînă acum. Deocamdată n-avem altceva de făcut. Am intrat în legătură cu unitățile noastre din golful MacDonald : trebuie să sosească două avioane de pe insula Agatta. Dimineață vor fi aici și vor aduce niște dispozitive perfecționate de agățare. Am chemat prin radio și un vas militar, înzestrat cu o dragă-indicator; vom încerca să reperăm batisfera pe cale electromagnetică. Vasul este pe drum și vine cu viteză maximă, dar abia mîine va fi aici. Aceasta este de fapt ultima noastră speranță, încheie căpitanul Peniand, coborînd vocea și apropiindu-se de Ganeșin. Mai erau aici două vase militare care dragau împreună cu noi, au plecat însă în golful MacDonald.
 - Vă mulțumesc, domnule căpitan. Sper să vă putem ajuta, Fiți bun și arătați-mi macaralele și dispozitivele dumneavoastră de ridicare.
- Împreună cu Peniand, Ganeșin coborî pe coarta spațioasă unde, în jurul macaralei uriașe, se găseau îngrămădite mormane de cabluri. Becul electric care se legăna împreună cu catargul lumina coarta plină de cele mai variate obiecte.
- Eu cred, sir, că situația este disperată, spuse căpitanul Peniand imediat ce se depărtară de puntea de comandă. Gîndiți-vă și dumneavoastră; se găsesc la o adîncime colosală, în plină mare, și n-avem nici o posibilitate de a repera sau de a arunca vreo geamandură... Am făcut tot ce mi-a fost posibil. De patruzeci și opt de ore n-am părăsit coarta. Acolo, pe puntea de comandă, se găsește și soția lui Mills. Ea este hidrochimistul expediției noastre. N-am vrut să-mi exprim părerea în prezența ei.
- Ganeșin își aduse aminte de întrebarea aceea, aproape strigăt, auzită pe puntea de comandă.
- Nu cumva aceea care m-a întrebat ?
- Căpitanul Peniand îi răspunse afirmativ. Lui Ganeșin îi păru rău că a repezit-o pe cea care vorbea.
- Să căutăm să marcăm sectorul aproximativ unde s-ar putea găsi batisfera, continuă Ganeșin. V-aș fi îndatorat dacă mi-ați da informații cît mai ample... încă o întrebare, domnule căpitan, rosti Ganeșin după cîteva clipe de tăcere, în care timp își făcu prudent drum pe coarta supraaglomerată. De ce oare cercetătorii dumneavoastră au scufundat batisfera tocmai aici în largul mării?
 - Să vedeți, aici fundul, mai mult ca oriunde, abundă în stînci abrupte, iar rocile de bază sînt dezgolite, fiind lipsite de aluviuni. Unul dintre scopurile cercetătorilor noștri este studierea rocilor de bază din adîncul oceanului. Deocamdată, însă, n-au reușit mare lucru.
- Ganeșin nu răspunse nimic. Urcă ușor în fugă treptele spre puntea de comandă.
- Începem imediat să-l căutăm, spuse el cînd ajunsese sus. Mai întii lansăm o geamandură.
 - Cum, geamandură ? Aici ? se auziră îndată mai multe glasuri.

- Veți vedea, zîmbi rezervat Ganeșin și voi să ridice mîna, dar fu reținut de o mîină fină care-i atinse mîneca.

El se întoarse și văzu niște ochi enormi ce străluceau intens și care se uitau la el cu o insistență dureroasă.

- Sir căpitan, spuneți-mi drept, există vreo speranță pentru salvarea lor ? Credeți că veți putea face ceva ?

Ganeșin răspunse serios :

- Dacă batisfera a rămas intactă, atunci există speranțe.

- Dumnezeuule I exclamă americana.

Ganeșin o întrerupse însă cu blîndețe :

- Iertați-mă, timpul nu ne așteaptă, și adresîndu-se tuturor celor care se aflau pe puntea de comandă zise : Vasul sovietic „Ametist” va lua imediat măsuri de salvare. Asta, desigur, nu exclude munca dumneavoastră, dar acum, dacă binevoiți, să aveți încredere în mine, vă rog să îndepărtați vasul cîtăva vreme de locul scufundării batisferei. Noi dispunem de niște aparate extrem de eficace în cazuri ca acela de față... din păcate, însă, aparatul principal se află la Vladivostok. Voi cere să mi-l trimită cu un avion rapid, dar mai curînd de cinci-șase ore nu-l putem avea aici - distanța este prea mare. Între timp vom căuta să dibuim batisfera și să marcăm cu o geamandură locul unde se află. Asta va ușura foarte mult operațiile noastre de salvare după ce va sosi avionul, cînd nu vom mai avea la dispoziție decît șapte ore. De ridicarea batisferei va trebui să vă ocupați dumneavoastră, noi nu posedăm cabluri și macarale atît de puternice. Asta ar fi tot. Semnalizați, vă rog, vasului nostru să stingă proiectorul și aprindeți-l pe al dumneavoastră. Eu mă întorc pe „Ametist”.

În lumina proiectorului lui „Ricovery”, vasul „Ametist”, pe care pînă atunci nu-l putuseră observa din pricina luminii orbitoare, apăru în toată splendoarea lui, alb ca zăpada. Conturul fin al corpului său și al construcțiilor de pe el se îmbina armonios cu măreția coșurilor înclinate spre spate - semn al puterii mașinilor.

- E un vas hidrografic?! se minună căpitanul Peniand. Parcă-i o lebădă!

Într-adevăr vaporul alb, sclipind în lumină, aducea cu o lebădă uriașă care și-a întins aripile pe apă, înainte de a-și lua zborul.

- Este un vas hidrografic militar, sublinie Ganeșin și, ducînd mîna la cozoroc, coborî de pe puntea de comandă.

Șalupa porni în viteză de-a lungul largului tunel de luminii. Marinarii americani priveau tăcuți în urma ei, buimăciți puțin de apariția lui Ganeșin și de ordinele lui pline de siguranță.

- Probabil că-i o persoană importantă la ei, sir, își dădu părerea ajutorul căpitanului. Și dacă va salva batisfera...

- Să sperăm că va izbuti, răspunse Peniand. Dar priviți vasul lor ce frumusețe !

Tăcerea se așternu din nou pe „Ricovery”, numai că starea de spirit se îmbunătățise. Toată lumea era dispusă să creadă că această minunată corabie albă, răsărită atît de surprinzător din noaptea oceanului, și acest om cu ochii inteligenți și plini de hotărîre, care le-a întins prietenește o mîină de ajutor, vor putea într-adevăr să-i ajute.

Între timp, Ganeșin, fără să zăbovească, se îndreptă împreună cu Scitov spre cabina radiotelegrafistului. Convertizorul începu să huruie și luminile lămpilor de neon să licărească, lansînd semnale convenționale peste nesfîrșita întindere a oceanului.

Păcăniturile manipulatorului se auziră îndelung, pînă ce, în sfîrșit, radiotelegrafistul își întoarse fața asudată către ofițeri;

- Vladivostokul răspunde, anunță el.

- Acum se va decide soarta celor doi bieți oameni, spuse Ganeșin, întorcându-se către Scitov. Sper că vom reuși să-l prindem pe comandantul flotei... Dar dacă este plecat ?

Iarăși păcăni manipulatorul telegrafului, apoi, drept răspuns, se auzi țăcănitul caracteristic aparatului Morse ; telegrafistul puse din nou mîna pe manipulator și din nou Ganeșin ascultă încordat glasul sec și sacadat al aparatului.

Toți așteptau : și marinarii de pe vasul care se legăna alături, și cei doi prizonieri ai adîncurilor închiși în carcera de fier, și echipajul vasului „Ametist” care ardea de dorința să-i salveze pe americani.

De la statul-major primiră răspuns că amiralul este în larg pe vasul său. Și iarăși porniră să zboare în depărtări semnalele de apel ale puternicului post de emisie al vasului. Undeva în spațiu, ele găsiră antena vasului căutat.

- În sfîrșit! răsuflă mai ușor Ganeșin.

Aparatul transmise, ciocnind precis și clar, rugămintea, apoi tăcu. După cîteva minute de așteptare încordată, în zgomotul liniuțelor și al punctelor, putură desluși cuvintele: „Am dat ordin, vă doresc succes!”

Acum totul era simplu.

Scitov îndreptă vasul spre capătul opus al sectorului în care se presupunea că se găsește batisfera.

- Pregătiți o geamandură de mare adîncime, două mii șapte sute de metri! dădu ordin secundul.

Într-o clipă matrozii fixară în cîrlig și aruncară peste bord un corp mat, de forma unei bombe de avion. Traseră de o frînghie și corpul eliberat din cîrlig dispăru aproape fără nici un zgomot în valurile verzui ale mării. La cincisprezece minute și cincizeci de secunde, după cronometrul secundului, deasupra valurilor răsări, în lumina proiecteurului de pe „Ametist”, un obiect ușor care se deschise deodată ca o umbrelă ; mica umbrelă cu o cupolă albă se culcă pe apă. Vasul sovietic semnaliză celui american rugămintea de a se ține pe ancora plutitoare și de a opri motoarele.

- Vreau să evit orice rezonanță cît de mică, a elicelor lor, îi explică Ganeșin micimanului, instalîndu-se singur în fața sondei acustice. Începu de îndată să manevreze fără grabă diferitele verniere de reglaj.

- Nu vă supărați... Începu timid micimanul. Aveți într-adevăr de gînd să reparați batisfera cu sonda acustică ?

- Desigur. Nu știi că încă înainte de război sondele acustice mai sensibile reperau vasele scufundate ? De exemplu, sonda acustică a lui Hughes a desenat atît de precis cu ecograful conturul vasului „Luzitania”, încît s-au putut distinge chiar și construcțiile de pe covertă. Și asta la o adîncime de peste cinci sute de metri... Dimensiunile batisferei, pe care mi le-au comunicat americanii, nu sînt desigur de comparat cu „Luzitania” : sfera n-are decît trei metri în diametru și un flotor deasupra, ca o ciupercă, de doi metri înălțime. Sonda noastră este însă mult mai sensibilă și are refracția polarizantă...

- Da, dar adîncimea ? întrebă prudent micimanul.

- Dar precizia reglării ? îi răspunse pe un ton glumeț Ganeșin și se aplecă din nou deasupra scalei, uitîndu-se mereu la linia profilurilor oceanografice.

Americanii urmăreau neîntreput cu privirile vasul sovietic, vedeau cum ba apărea în zona iluminată, ba dispărea din nou, arătînd cînd o lumină roșie, cînd una verde.

- Priviți, aruncă geamanduri ! exclamă secundul cînd la al doilea viraj al vasului „Ametist”, pe lîngă pupa lui „Ricovery” observă pe apă o mică ciupercă albă, care se legăna.

- Au inventat pesemne un nou tip de geamanduri pentru mari adâncimi.

Asemenea dispozitive s-au întrebuințat de mult în războiul submarin și totul depinde de rezistența frînghieii. Ei au obținut probabil această rezistență. Asta-i tot, foarte simplu.

- Totul în lume-i simplu cînd știi cum să-l" faci, mormăi secundul, răspunzîndu-i căpitanului.

Ceas după ceas, corabia cea albă nu înceta să brăzdeze mica porțiune a mării între cele patru geamanduri așezate în romb. Vîntul se mai liniștise, suprafața apei era acum uleioasă, netedă. În batisferă mai era aer pentru zece ore.

Din nou deznădejdea groaznică începu să apese asupra vasului american. Nici unul însă dintre cei adunați pe covertă și pe puntea de comandă nu-și desprindea ochii de pe „Ametist”, de parcă dorința lor fierbinte i-ar fi putut ajuta acestuia în căutările sale.

Iată că din nou „Ametist” se întoarse arătînd lumina verde și se îndreptă spre „Ricovery”, pe marginea stîngă a suprafeței marcate de geamanduri. Vasul sovietic se apropia mereu, prova sa ascuțită creștea, încă o sută de metri... și din nou un viraj desperat spre nord... Deodată zgomotul abia perceptibil al motoarelor de pe „Ametist” încetă. În tăcerea nopții se auzi glasul căpitanului, care prin port-voce dădea o comandă. Printre cuvintele melodioase ale graiului rusesc necunoscut putură înțelege numai cuvîntul „geamandură”.

- I-ați găsit, i-ați găsit! strigă tremurînd toată soția inginerului Mills.

Pe vasul american începură discuții, dovadă a înviorării care-i cuprinsese pe acești oameni frînți de oboseală.

Și iată că de pe „Ametist”, dîndu-le parcă aripi, răsună vocea cunoscută care le anunța calm prin megafon :

- Batisfera a fost descoperită.

Cei cincizeci de oameni de pe coverta lui „Ricovery” răspunseră cu un strigăt de bucurie.

În camera hărților, Ganeșin își umplea pipa, închizînd pe jumătate ochii obosiți de încordare.

În cele patru ore de căutări, banda ecografului se umpluse de o serie de curbe succesive, dar nici o ridicătură nu veni să tulbure linia profilului înregistrat. Vasul înainta încet de tot, și monotonia rezultatelor obținute adormea atenția ; de aceea vigilența trebuia menținută prin puterea voinței.

În apropierea unei noi cotituri, creionul ecografului - care pînă acum lunecase lin - sălta deodată, și o mică curbă se ridică puțin deasupra liniei drepte.

- Am găsit! strigă bucuros Ganeșin.

Secundul goni ca o săgeată spre puntea de comandă. Telegraful sună de două ori : „stop” și „înapoi”. Scitov strigă :

- Lansați o geamandură la două mii opt sute de metri !

Și bomba grea se prăbuși peste babord.

- Ura, am avut noroc ! exclamă Scitov felicitîndu-l pe inventator ceva mai tîrziu cînd intră în camera hărților.

- Nu prea, răspunse obosit Ganeșin. Patru ore ne-am tot învîrtit. Timpu-i scurt. Și totuși abia de-acum înainte trebuie să așteptăm. Eu o să mă trîntesc puțin pînă sosește avionul.

În ușă apărură secundul :

- Americanii întreabă dacă n-ar fi bine să încerce chiar acum să agațe batisfera ?

Scitov se uită la Ganeșin. Fără să deschidă ochii, acesta răspunse :

- Desigur, în asemenea situații nu trebuie neglijată nici o șansă.

„Ametist” se îndepărta de geamanduri, făcându-i loc vasului american. Oprindu-se la câteva ancabiuri mai încolo, el se legăna calm, de parcă s-ar fi odihnit. Și, într-adevăr, marinarii obosiți se retraseră în cabinele lor, iar ambii comandanți se culcară și ei în sala hărților. Numai matrozii de veghe priveau vasul american. De acolo se auzea zăngănitul macaralelor, şuieratul aburului și scârțâitul cablurilor : americanii porniră din nou la acțiune, îmbărbătați de succesul marinarilor sovietici.

Ganeșin și Scitov se treziră amândoi deodată, auzind zgomot de avioane.

- Nu sînt ale noastre, spuse Scitov.

Se luminează de ziuă. Umezeala și frigul pătrundeau sub haine, înviorîndu-l pe căpitan, care încă ar mai fi dormit. De pe puntea de comandă, marea părea neobișnuit de animată ; pe lîngă „Ricovery”, două avioane se legănau, arătîndu-se cînd și cînd dintre valuri, iar puțin mai departe se vedeau două vase militare : un crucișător lung, cenușiu, cu o provă înaltă, și un vas scund de coastă.

- Crește populația, zîmbi Ganeșin. Curînd trebuie să sosească și ai noștri. Ia să mă duc pe la americani, să văd ce se mai aude...

De data asta, la apropierea șalupei se auziră strigăte de bun venit. Fețele oamenilor ce-l întîmpinară pe Ganeșin erau totuși triste și îngrijorate. De trei ore se căzneau să prindă balisfera, dar în zadar, nu reușiseră nici măcar s-o atingă cu cablul. Și pentru salvarea celor aflați pe fundul oceanului, nu le mai rămîneau decît șapte ore.

- Vasul cu draga-indicatoare n-a sosit încă, îi spuse lui Ganeșin căpitanul Peniand, dar prezența lui nu mai este atît de necesară, acum, după minunata dumneavoastră intervenție. Dar cum să apuci batisfera la blestemata asta de adîncime ? Cablurile deviază... probabil că sînt curenți în straturile adînci ale apei. Geamandura doar nu-și indică chiar locul precis...

- Desigur, s-ar putea să devieze, zise Ganeșin, întorcînd capul spre soția lui Mills, care tocmai se apropia de el.

Recunoscînd-o pe soția lui Mills, duse mîna la chipiu. Ochii americanei, cu sprîncenele strînse de durere, exprimau atîta speranță, încît Ganeșin se simți parcă vinovat.

- N-am stat o clipă... lacrimile și durerea se simțeau în cuvintele tinerei femei. Această groaznică adîncime este însă mai tare ca noi. Nu mi-a mai rămas nădejdea decît în intervenția dumitale.... Ea răsuflă cu greu. Pe cînd oare așteptați sosirea avionului dumneavoastră ?

Ganeșin ridică mîna ca să se uite la ceas, dar rămase încremenit o clipă și deodată strigă vesel :

- Avionul ? A și sosit.

Toți priviră în sus. Avionul pe care nu-l auziseră pîn-acum din cauza zgomotului macaralei cobora vertiginos, zguduind cerul și marea cu huruitul motoarelor lui. „Vine în picaj ca să cîștige timp”, se gîndi Oaneșin.

Mașina îngustă, purtată de aripi înalte, stîrni un nor de stropi, se întoarse, apoi cuminte și liniștită începu să se legene alături de „Ametist”.

Pîcla dimineții, speriată parcă de avion, începu să se destrame. Bolta azurie se urcă sus de tot. Soarele începu să-și joace razele pe valurile grele, uleioase, luminînd corpul vasului orbitor de alb și făcînd să sclipească alămurile bine lustruite.

Ganeșin își mută privirea de la avion spre „Ametist” și, zîmbind, le spuse americanilor:

- Acum vom scoate și batisfera!

Înăbușindu-și o exclamație, femeia făcu un pas spre Ganeșin. Acesta, ghicindu-i gândurile, adăugă:

- Dacă doriți, puteți veni cu mine !... Plecăm imediat.

Ganeșin îl rugă pe căpitanul Peniand să aștepte pînă va fi instalat televizorul, iar imediat ce va fi găsită batisfera să se apropie de vasul sovietic și să acționeze după semnalizările lui.

Între timp, pe „Ametist” șeful mecanic le vorbea mecanicilor și instalatorilor :

- De rapiditatea cu care veți desfășura lucrările de instalare a mașinii aduse, spunea el, depinde salvarea celor doi oameni, care mai au aer numai pentru șase ore. Și încă ceva, nu uitați că dacă îi vom salva, va fi o minune înfăptuită de mîinile marinarilor sovietici...

- Cred și eu că e o minune! Eu am lucrat ca scafandru și înțeleg ce înseamnă să scoți o gîgîlice ca asta de la o adîncime de trei kilometri, răspunse unul dintre mecanici. Cred totuși că pînă la urmă vom izbuti.

Căpitanul Scitov nu se arătă surprins de apariția musafirei. O invită în camera hărților, iar Scitov ordonă micimanului, care cunoștea limba engleză, s-o însoțească.

Soția inginerului Mills asculta distrat explicațiile micimanului și se uita mereu prin fereastra cabinei, de unde se putea vedea munca clocotitoare de pe covertă ; acolo se înșurubau niște postamente, se trăgeau cabluri și se descărcau din avion niște lăzi.

Cînd Ganeșin intră pentru un moment în cabină, tîna femeie alergă spre el ;

- Vă rog să mă scuzați, dar aparatul dumneavoastră mi se pare atît de complicat... Dacă n-o să aibă timp să-l assembleze ?... și în tăcere arată spre pendula mare de pe perete.

- Mai avem șase ore și jumătate la dispoziția noastră, răspunse Ganeșin.

Aparatul este într-adevăr complicat, dar marinarii noștri, dacă vor, pot face în timp record acest lucru, care, nu contest, este neînchipuit de greu. Și ei vor!... Vă rog să aveți toată încrederea în marinarii noștri, doamnă Mills. Și din nou începu chinul așteptării. Dacă ar putea cel puțin să ajute la instalarea acestui aparat misterios... Deodată, un vuiet puternic o asurzi. Pentru nervii zdruncinați ai tinerei femei asta era prea mult.

- Dumnezeule, ce a mai fost și asta ? gemu ea și istovită se rezemă de perete.

- Sirena... într-adevăr! Sirena noastră e foarte puternică, îi explică micimanul cu un aer serios. „Ametist” dă semnalul că aparatul a fost instalat și că cercetările încep.

Micimanul nu greșise. Într-adevăr, imediat se ivi Scitov, care o invită pe soția lui Mills să coboare. Televizorul fusese instalat provizoriu într-un laborator întunecos. Partea ce urma să fie mfundată în adîncul mării se legăna atîrnînd de un braț de macara, întins în afară peste bordul vasului, iar mosorul uriaș al cablului era fixat lîngă macara. Vasul înainta încet spre geamandura care marca locul batisferei.

- Începem coborîrea ? îl întrebă Scitov pe Ganeșin, care apăruse pe covertă.

- Cred că e timpul.

- Nu ți-e teamă ?

- De ce mi-ar fi ?

- Mai știi... Aparatul abia a fost asamblat, montat în grabă... Și dacă dă greș ?

Uite, pînă și eu sînt emoționat...

- Nu, aparatul a mai fost încercat și experimentat de atîtea alte ori! Coboră-l cu curaj, cît mai repede...

Obiectivul televizorului dispăru în valuri, iar cablul se desfășură încă mult timp de pe mosor, pînă ce „ochiul” minunat ajunse, în sfîrșit, pînă la adîncimea necesară.

Cablul fu apoi atașat la un amortizor care atenua balansul vasului și în clipa aceea, în întunericul laboratorului, Ganeșin făcu contactul.

Soția lui Mills, pierdută de emoție, se uita la placa ovală a ecranului, care deodată se acoperi cu o lumină transparentă, pătrunsă de o strălucire albăstruie. Ganeșin îi aruncă lui Scitov câteva cuvinte scurte, de neînțeles pentru americană, iar Scitov transmite comanda mai departe, pe covertă, oamenilor de la macara.

În momentul în care televizorul ajunsese la o înălțime de cincisprezece metri deasupra fundului mării, Ganeșin apăsă pe cei doi butoni albi ce se aflau la dreapta ecranului. Acolo, în adâncime, niște elice mici începură să funcționeze, întorcând încet aparatul.

În lumina albăstruie a ecranului, săgeta o umbră neagră și, deodată, deveni clar că au în față transparenta apă abisală. În care mîlul fin al depunerilor plutea ca un roi de minuscule puncte argintii, reflectîndu-se și difuzînd lumina.

Pe ecranul televizorului, aspectul fundului oceanic era extraordinar. Probabil că nici chiar pe un om care ar nimeri pe o altă planetă nu l-ar uimi în asemenea măsură cele văzute. Ganeșin însă, care din experiențele anterioare ale „ochiului” său era obișnuit cu priveliștea acelor adâncimi, își manevra cu atenție aparatul.

Cocoașa neagră din stînga, învăluită ușor în nori de apă tulbure, era doar o proeminență stîncoasă. Mai departe, spre nord, fundul mării cobora puțin : reflexul său roșiatic se înclina pe ecran dispărînd într-un loc, retezat de aceeași strălucire albastră-argintie.

Manipulînd diferite pîrghii, Ganeșin schimba limita Imaginii pronunțate și în același timp rotea încet poziția aparatului, pentru a schimba imaginea de pe ecran.

La început, în depărtare apăru un perete negru care, sub lumina mărită a proiecteurului, căpătă o nuanță roșiatică, apoi începură să se vadă și detaliile: o uriașă crăpătură cotită, o ieșitură bombată... Dar televizorul fu întors, și stîncile sumbre dispărură în albăstrimea strălucitoare a luminii proiectate.

În fund, apărură niște dinți ascuțiți, care păreau că se apropie, pe măsură ce imaginea devenea mai clară ; alte stînci însă se pierdeau în întunecimea negru-albăstruie a ultimelor planuri.

- Limita de luminare, explică Ganeșin, este de aproximativ un kilometru.

Vîrfurile lanțului stîncos se înălțau sumbre, abia distingîndu-se în întunericul veșnic al lumii submarine. Televizorul făcu un cerc complet - pretutindeni se întindea fundul stîncos, deluros, acoperit de stratul de mîl care în razele proiecteurului strălucea ca o pulbere de aluminiu.

Aveai senzația că ceva dușmănos pîndește din întunericul de nepătruns ce înconjură cîmpul vizual al televizorului. Era o lume amenințătoare a tăcerii, a beznei, a frigului, o lume stranie, neclintită, neschimbătoare, lipsită de speranță și de frumusețe.

Nu se vedea nicăieri nici o urmă de batisferă. „Să fi greșit oare atît de mult cu așezarea geamandurilor? se gîndi o clipă Ganeșin. Cu jumătate de kilometru ? Doar e clar, ea ar trebui să se afle în această adîncitură !

Ganeșin începu să încline obiectivul aparatului. Deodată o pată' neagră, neclară, apăru la baza ecranului. Ganeșin răsuci repede o pîrghie. Pata se deplasă spre centru, se apropie și se lungi, luînd contururi tot mai precise. Culoarea neagră prinse din nou o nuanță roșiatică...

Tînăra femeie din spatele lui Ganeșin scoase un strigăt slab, pe care și-l înăbuși, punîndu-și mîna la gură. Un aparat de formă ovală zăcea înclinat în centrul ecranului care devenise acum ca un geam transparent. Claritatea Imaginii era atît de mare, încît se putea distinge perfect bucata de cablu rupt, ce atîrna de sus, urechile groase

ale scoabelor de salvare și reflexul luminii pe fereastra care, asemenea unui ochi misterios, strălucitor, de culoare sîngerie, privea parcă spre marinari.

- Batisfera este prevăzută cu ferestre pe toate patru laturile, nu-i așa? o întrebă Ganeșin pe soția lui Mills. Înseamnă că văd, acum lucrul principal e să aflăm dacă mai sînt în viață... Ganeșin rectifică în grabă... să încercăm să intrăm în legătură cu ei.

El umblă la tablou și apăsă pe un buton. Concomitent cu mișcările degetelor sale lungi, ecranul se stinge și se aprindea din nou. Stingînd și aprinzînd proiectorul, Ganeșin transmitea în fereastra batisferei semnale luminoase Morse.

După ce repetă de mai multe ori aceeași "întrebare, Ganeșin stinse lumina și încremeni în așteptarea răspunsului. Toți cei prezenți în cabina strîmtă își reținură răsuflarea, stăpînindu-și emoția minutului hotărîtor. Minutul trecu, ecranul rămase însă întunecat. Încet și sinistru trecu și al doilea minut, cînd, deodată, în întunecimea ecranului, apărură o lumină azurie: aceasta se stinse și se aprinse din nou, tot mai tare, învăluită într-o aureolă albastră - era răspunsul tăcut, trimis de pe fundul oceanului.

- Trăiesc. Transmiteți imediat lui „Ricovery” să vină cît mai repede ca să agațe batisfera ! strigă fericit Ganeșin. Lumina albastră continua să clipească semnalizînd. Spun că... se întoarse Ganeșin prin întuneric spre soția lui Mills, dar auzi numai un suspin și zgomotul unei căzături jănăbușite.

- Duceți-o în cabină și chemați doctorul ! ordonă Scitov oamenilor care erau în apropiere. Biata de ea ! N-a suportat emoția. Aproape trei zile și trei nopți... Ei, ce se aude ? se adresează el lui Ganeșin.

- Amîndoi sînt în viață, economisesc oxigenul la maximum posibil, dar spun că mai mult de două ore nu pot rezista... Batisfera e în bună stare, nu s-a desprins însă balastul... citi Ganeșin fulgerările de lumină ce apăreau pe ecran. Nu înțelegem cum... Nu-i nimic, o să înțelegeți, răspunse cu voce tare Ganeșin, de parcă cei din fundul oceanului l-ar fi putut auzi, și în aceeași clipă răsună sirena vasului american.

Scufundarea cablurilor cu dispozitivele de prindere începuse. Aureola albastră de pe ecran se stinse și imediat proiectorul televizorului începu să clipească. Ganeșin transmise oamenilor închiși în batisfera ce măsuri au fost luate pentru salvarea lor.

Trecu încă o oră de neconținută observare prin fereastra televizorului. Fluierăturile, strigătele la megafon, zgomotul mașinilor vasului american, șuierea aburului și hurelul macaralelor răsunau deasupra mării. Oamenilor din batisferă însă nu le mai rămăsese decît o oră din viață - șaiszeci de minute - după aproape șaiszeci de ore, o sută de oameni s-au zbatut fără succes să-i scape din ghearele morții.

Victoria însă sosi deodată și pe nesimțite. După îndrumările lui Ganeșin, ghearele uriașe care coborau de pe „Ricovery” prinse una din scoabele laterale, sirena de pe „Ametist” răzni puternic și în aceeași clipă mecanicul macaralei de pe „Ricovery” schimbă cuplajul pentru mersul înapoi. Cablul enorm, gros cît mîna, începu să iasă din apă, tamburul scrișni din pricina efortului ; cablul flexibil de oțel, împletit din două sute douăzeci și două de fire de sîrmă, cîntărea împreună cu batisfera șaiszeci de tone - de trei ori mai mult decît sarcina utilă maximă.

Cablul rezistă însă. În lumina albastră a ecranului, batisfera se legănă, se îndreptă, se urni din loc și, încet-încet, începu să urce. Rotind obiectivul televizorului, Ganeșin urmări cîtva timp mișcările batisferei, pînă ce aceasta dispăru. Închise apoi contactul, aprinse lumina în laborator și așteptă puțin să i se obișnuiască ochii. Apoi ieși pe covetă : televizorul își îndeplinise misiunea. Toată atenția era concentrată asupra macaralei de pe „Ricovery”, care ridica încet din adîncuri o greutate atît de mare.

Căpitanul Periland privea neconținut spirele cablului, care se înfășurau regulat pe tambur, calculând mereu în minte viteza ridicării; rămăseseră numai patruzeci de minute pînă la termenul fatal. „Nu vom izbuti să-l scoatem la timp, se vor sufoca”...

Luînd asupra lui un risc extraordinar, Peniand ordonă să se mărească viteza de ridicare.

Într-o liniște încordată, macaraua prinse a bocăni mai des, iar tamburul să se învîrtească mai repede.

Mai trecură cîteva minute. Deodată şuieratul ascuțit al aburului întrerupse zgomotul monoton al macaralei. Tamburul se învîrți cu repeziciune de mai multe ori pînă ce mecanicul, care îngălbenise într-o clipă, mută pîrghia la „stop”.

- Cablul... strigă cineva înspăimîntat.

Groaza îi cuprinse pe oamenii de pe amîndouă vasele, ținîndu-i pe loc. În clipa următoare, ca la o comandă, toți se aplecară privind peste bord. Sudori reci îl trecură pe Peniand, gura i se uscă, gîndurile i se răvășiră. Nu mai era în stare să dea nici o comandă și nici n-ar fi știut ce să ordone.

Deodată, însă, din valurile ce se legănau incet, apărură un uriaș corp albastru, de formă ovală, care dispărură imediat într-o cascadă de stropi, pentru ca peste o clipă să se lege lin în mijlocul unei jerbe albe de spumă.

Balastul batisferei se desprinsese brusc iar batisfera, smucindu-se în sus, scăpase din ghearele cablului. Oamenii izbucniră în strigăte de bucurie, acoperite îndată de mugetul puternic al sirenelor. Cele patru vase trimiteau de-a lungul și de-a latul oceanului vestea unei noi victorii a minții și a voinței omenești.

Cu picioarele bine înfipite pe podeaua covertei, Ganeșin stătea cu privirile ațintite asupra batisferei pe care o salvase. Scitov îi puse mîna grea pe umăr :

- Leonid Stepanovici, îi spuse el, amiralul întreabă care mai este situația.

- Vin îndată! Dă-te rog ordin să fie urcat televizorul. Musafira noastră ce mai face ?

- Am trimis-o înapoi pe „Ricovery”, unde prezența ei este mai necesară, răspunse zîmbind Scitov. Se uita sărăcuța în toate părțile, te căuta pe dumneata, pesemne, ca să-ți mlțumească.

Ganeșin dădu ușor din mîna și se îndreptă spre cabina radiotelegrafistului. Între timp, batisfera fusese remorcată spre „Ricovery”. Cînd Ganeșin ieși din cabină, Scitov se apropie de el:

- Uite ce aș vrea să-ți spun, începu cu gravitate Scitov. E vorba de televizorul tău... Recunosc că l-am subestimat...

Ultimele lui cuvinte fură acoperite de un uruit de motoare. Avionul sovietic își lua zborul.

Ganeșin strînse cu putere mîna pe care i-o întinse prietenul său.

- Acum ce facem? întrebă Scitov,

- Cum, ce facem ? se miră Ganeșin. Terminăm cu ridicarea televizorului și ne vedem de drum.

- Dar la ei nu te duci ?! exclamă căpitanul. Am dat ordin să nu se urce șalupa.

- Nu, nu mă duc.

- Asta-i bună ! Oare nu te interesează să-i vezi pe cei salvați ? Doar și ei sînt oceanografi, studiază fundul mării...

- Desigur că ar fi foarte interesant, dar mă înțelegeți..., Ganeșin se strîmbă în glumă. O să înceapă cu mulțumirile... soția inginerului mă privea cu niște ochi de parcă... Mai bine să dăm drumul la mașini și să ne vedem de treabă.

Cei de pe vasul expediției americane, preocupați cu toții de ridicarea și deschiderea batisferei, nici nu observară că vasul sovietic și-a ridicat șalupa și

televizorul. Comandantul navei „Ametist” se interesă de starea sănătății celor salvați, primi răspunsul că sînt slăbiți, dar în afara oricărui pericol; apoi nava porni treptat și-și mări viteza. Americanii se uitau cu nedumerire la manevrele vasului „A- metist” și numai în momentul cînd pe puntea, vasului sovietic începu să filfie tradiționalul pavilion de bun rămas, înțelesesă despre ce-i vorba.

Semnalizatorii, de pe „Ricovery” începu să agite desperat fanioanele. „Ametist” însă mări viteza, sunînd din puternica-i sirenă, în timp ce marinarii care fluturau beretele trimiteau ultimul lor salut prietenesc. Cercetătorii salvați, ofițerii și echipajul ca un singur om, priveau în urma corăbiei albe, care se vedea tot mai mică, și mai mici în îndepărtarea însoțită.

Deodată un bubuit puternic de tunuri răsună deasupra valurilor verzi ale oceanului ; cuirasatul american trimitea salutul său vasului „Ametist”, care se depărta. Bubuiturile tunurilor se repetară multă vreme. Drept răspuns, pe „Ametist” se înălță pavilionul american cu stele și dungi.

Continuîndu-și drumul ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, vasul sovietic înainta în zgomotul elicelor care-i deschidea drum prin valurile Pacificului. Ganeșin supraveghea demontarea televizorului și visa la un pat moale; salvarea batisferei americane îi ceruse un mare efort. De pe puntea de comandă se auzi vocea lui Scitov :

- Leonid Stepanovici, vino te rog pînă aici. Ești chemat de americani. În cuvintele căpitanului se simțea o nuanță de ironie prietenească, Tehnica asta te scoate și din fundul oceanului!

Americanii îl chemau pe „Ametist” prin radio direct, fără indicative ; numele pietrei prețioase răsuna cu insistență în eter.

Aparatul de radio ciocănea cuvinte frumoase de mulțumire și transmitea rugămintea de a comunica numele comandantului care condusesese acțiunea de salvare; americanii își exprimau admirația față de munca exemplară a marinarilor ruși și față de minunata invenție. În tăcănitul sec al aparatului de radioemisie de pe „Ricovery” se amestecară deodată pocăniturile tari ale unui alt semnal de apel, lansat de stația de radioemisie a noului cuirasat sovietic, pe care se afla amiralul. Radiotelegrafistul recepționează, iar Ganeșin ascultă semnalele clare care transmiteau salutări expediției americane și felicitări echipajului de pe „Ametist”. Amiralul îl felicita îndeosebi pe Ganeșin, exprimîndu-i mulțumirile lui.

După ce-i răspunse comandantului flotei, Ganeșin ordonă radiotelegrafistului :

- Transmite lui „Ricovery”, pentru șeful expediției oceanografie americane Mills : „Comandantul flotei sovietice din Oceanul Pacific v-a transmis adineauri felicitări cu prilejul salvării și urări pentru viitoarele succese în munca dumneavoastră eroică”.

Cinci minute mai tîrziu, Ganeșin dormea dus în cabina lui.

** *

Ploaia de toamnă se revărsa în șiroaie nesfîrșite asupra Vladi- vostokului, biciuind geamurile ferestrei înalte a biroului lui Ganeșin.

El recitea - pentru a răspunde - scrisoarea primită din partea celor doi savanți americani, salvați de el cu o lună și jumătate în urmă. Oameni isteți, savanții adresaseră scrisoarea comandantului flotei, cu rugămintea de a o retransmite lui Ganeșin : își dăduseră seama că nu va constitui o greutate pentru amiral să-l găsească pe salvatorul lor.

„Numai acela care a trăit în deznădejde timp de șaiszeci de ore pe fundul inaccesibil al oceanului poate să înțeleagă tot ce-ați făcut pentru noi - scriau savanții. Ne-am căznit ore în șir să desprindem, cu ajutorul presei helicoidale, balastul ce se lipise ca o ventuză de batisfera noastră ; sufocați și acoperiți de nădușeală,

munceam în frigul glacial al batisferei. Nimeni nu-și poate închipui prin câte am trecut. Ajunsesem într-o stare de indiferență timpă față de soarta inevitabilă, când am zărit lumina în ferestre și am înțeles semnalele dumneavoastră. Din acea clipă, de neuitat, noi trăim cu credința nestrămutată în forța nemărginită a omului, în viitorul lui luminos, ne-am convins că nu există singurătate nici chiar în cele mai îndrăznețe cercetări care încă nu sînt înțelese de omenire..."

După ce reciti scrisoarea, Ganeșin începu să scrie răspunsul ;

„...La întrebarea cum de am ajuns la asemenea rezultate, în cucerirea adîncurilor oceanului, îmi este foarte greu să răspund. Este posibil ca aceste rezultate să nu constituie altceva decît urmarea firească a unei juste orientări în îndeplinirea sarcinilor da'te și bineînțeles și a uriașelor posibilități puse la dispoziția mea.

Prima idee mi-a fost dată de un bătrîn savant al nostru, care, cu cîțiva ani în urmă, ne chema pe noi, marinarii, să ajutăm știința să găsească „ochi” și „mîini” cu care să se poată vedea și opera la fundul mării. Tot el ne-a arătat ce poate fi capabil să facă omul în lupta lui cu marea, povestindu-ne despre extraordinarul atol Fakaofu. Restul mi l-a pus la dispoziție țara mea dragă. Eu n-am făcut altceva decît să dezvolt ideea, și pentru a-l scuti deocamdată pe om să coboare în străfundurile mării l-am înlocuit cu un aparat care n-are nevoie de aer și nu se teme de îngrozitoarea presiune a apei. Așa a luat ființă televizorul meu - „ochiul” - care poate fi lăsat în adînc și tot așa se vor naște aparatele mele de foraj pentru scoaterea rocelor de bază din profunzimile oceanice - acele „mîini” care pot fi întinse fără risc pînă la fundul apelor. Aduceți-vă aminte de animalele din marile adîncimi. Unele dintre ele au ochii plasați pe niște lungi prelungiri ; iată ce mi-a sugerat Ideea să folosesc televizorul meu..."

Ganeșin continuă un timp să mai scrie, apoi căzu pe gînduri și termină grăbit scrisoarea : „De aceea socot că mulțumirile dumneavoastră trebuie adresate nu mie personal, ci țării mele, poporului meu. Sprijinul, ajutorul guvernului, al întregului colectiv al flotei, al atîtor colaboratori, de la savant pînă la lăcătușul cel mai simplu, - într-un cuvînt tot ce reprezintă pentru mine patria mea, m-au adus la aceste realizări care vă par dumneavoastră aproape supranaturale. Pentru noi însă aceasta reprezintă de abia un început, pe care-l vom continua mereu..."

Ganeșin își termină scrisoarea, se ridică de pe scaun și se apropie de fereastră. Pe geamuri se scurgea apa ploii, prin care se întrezărea vag în depărtare un promontoriu acoperit de stejari.

(Sfîrșit)

Corectat de Dumitru Ciobanu